

ΝΑ ΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΑΣΤΕ ΩΣ ΔΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΩΣ ΠΑΡΚΑ (Φεβρουάριος 2009)

Συγγραφέας: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Όταν αναφερόμαστε στα περιαστικά δάση της Αττικής, εννοούμε όλες τις δασικές εκτάσεις του λεκανοπεδίου που έχουν μείνει αδόμητες.

Η ιδιαιτερότητα των συγκεκριμένων εκτάσεων έγκειται στη διπλή τους αποστολή: να λειτουργούν ως προστάτες του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και ταυτόχρονα να καλύπτουν ανάγκες κοινωνικές και αναψυχής.

Όμως, η μέχρι σήμερα διαχείριση δεν μπόρεσε να επιβάλει την ισορροπία ανάμεσα στις δύο λειτουργίες. Η συσσώρευση όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων και η εγκατάσταση του 50% του ελληνικού πληθυσμού στην Αττική οδήγησε στην τιμεντοποίηση μεγάλων εκτάσεων δασικού χαρακτήρα, ενώ την ίδια στιγμή δημιούργησε και ανάλογες πιέσεις αναψυχής σε βάρος της περιβαλλοντικής λειτουργίας.

Αν σ' αυτά προσθέσουμε και τις τεράστιες καταστροφές από τις πυρκαγιές, τότε εύκολα μπορούμε να εξηγήσουμε γιατί ένα από τα καλύτερα μικροκλίματα της χώρας μας, όπως είναι αυτό που χάρισε η φύση στην Αττική, έχει υποστεί τέτοια υποβάθμιση που ξεπερνά ακόμη και τα όρια του συναγερμού.

Παρ' όλα αυτά, τα δάση εξακολουθούν:

Να οικοδομούνται με νομιμοφανείς διαδικασίες, όπως συμβαίνει στην Πάρνηθα, με τις βίλες που ξεφυτρώνουν στο Λιοσάτι Αφιδνών σε δασικές εκτάσεις που είχαν παραχωρηθεί για αγροτική χρήση και σήμερα με το ν. 3208/03 απαλλάσσονται του δασικού χαρακτήρα οριστικά, ενώ την ίδια στιγμή 237 οικοδομικοί συνεταιρισμοί διεκδικούν σε όλη την Αττική περισσότερα από 100.000 στρέμματα.

Να μην κηρύσσονται στο σύνολό τους αναδασωτέα μετά από πυρκαγιές, ενώ

την ίδια στιγμή οι αρμόδιες υπηρεσίες αμφισβητούν ακόμη και το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς. Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις εξαιρέσεων της Πεντέλης, 3.500 στρ. το 1995, και της Ραφήνας, 1.262 στρ. το 2005.

Να στερούνται των απαραίτητων διαχειριστικών μελετών, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν από φωτιές τόσο λόγω της υψηλής συγκέντρωσης βιομάζας όσο και των κλιματικών αλλαγών.

Να μην αναδασώνονται οργανωμένα, αφού οι όποιες προσπάθειες γίνονται από φορείς και Μέσα Ενημέρωσης, παρά τη θετική συμβολή, στοχεύουν στην επικοινωνιακή ανταπόκριση,

Να διέπονται από ένα καθεστώς διαχείρισης, προστασίας και κυριότητας στο οποίο εμπλέκονται πολλοί φορείς, όπως είναι η Δασική Υπηρεσία, το Πυροσβεστικό Σώμα, ο Οργανισμός της Αθήνας, οι ιερές μονές, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους με τις γνωμοδοτήσεις του, οι Φορείς Διαχείρισης και βέβαια οι πάσης φύσεως καταπατητές. Κι ενώ θα περίμενε κανείς ότι η κατάσταση αυτή θα ανατρεπόταν, ειδικά μετά την καταστροφή της Πάρνηθας, δυστυχώς η κυβέρνηση όχι μόνο συνεχίζει να εφαρμόζει τον δασοκτόνο ν. 3208/03 αλλά και προσπαθεί με τη μέθοδο των Προεδρικών Διαταγμάτων (Π.Δ.) να μετατρέψει όλα τα βουνά σε πάρκα που επιτρέπουν αλλαγές χρήσης, ντυμένες με τον μανδύα των κοινωνικών αναγκών.

Είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις:

α) Υμηττός. Αν γίνει δεκτό το σχέδιο-πρόταση Π.Δ. του ΥΠΕΧΩΔΕ για τη δημιουργία περιαστικού πάρκου στη ζώνη Α, τότε αυτόματα καταργείται ο δασικός χαρακτήρας του ορεινού όγκου και βεβαίως δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για νομιμοποίηση όλων των αυθαιρεσιών και παρανομιών, ενώ ανοίγει και ο δρόμος για περαιτέρω αλλαγές χρήσης.

β) Πάρνηθα. Το υπό κρίση στην Ολομέλεια του ΣΤΕ Π.Δ. για την προστασία του εθνικού δρυμού της Πάρνηθας προβλέπει εξαιρέσεις για την κατασκευή κατασκηνώσεων, τη δημιουργία τεχνόπολης και την επέκταση των κτιριακών εγκαταστάσεων του Μον Παρνές, ενώ εισάγει μέσω της αναψυχής την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τον υπαίθριο αθλητισμό, τις εκδηλώσεις που όλα αυτά εκ των πραγμάτων

θα φέρουν και αναψυκτήρια, εστιατόρια και γενικά αλλαγές χρήσης δασοκτόνες.

Απαιτείται λοιπόν άμεσα να ληφθούν μέτρα όχι μόνο ανάσχεσης της πορείας τσιμεντοποίησης της Αττικής, αλλά και αναστροφής των κλιματικών συνθηκών. Γι' αυτό, τα περιαστικά δάση πρέπει να έχουν μόνο μία αποστολή, την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, δηλαδή να τα διαχειριζόμαστε, όπως και τα δάση των υπόλοιπων ορεινών όγκων της χώρας μας και μάλιστα με απόλυτη προστασία του δασικού τους χαρακτήρα.

Οι προσπάθειες βελτίωσης αυτής της αποδοτικότητας των παραπάνω δασών προϋποθέτουν:

Τη δάσωση όλων των εκτάσεων που κήκταν τα τελευταία 20 χρόνια. Η αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων πρέπει να γίνεται άμεσα και με επίβλεψη και ευθύνη των αρμόδιων υπηρεσιών και βέβαια χωρίς εξαιρέσεις. Στην Πάρνηθα, από τα καμένα 19.000 στρέμματα ελατοδάσους, αναδασώθηκαν τα 350 στρ. και κανείς δεν ξέρει τι θα γίνει με τα υπόλοιπα 18.650 στρ.

Την επανεξέταση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Στην Αττική δεν υπήρξαν ποτέ ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις, μόνον νομές και χρήσεις είχαν δοθεί για κοινωνικούς λόγους. Η μεθόδευση αναγνώρισης τέτοιων ιδιοκτησιών αποτέλεσε τη μεγαλύτερη λεηλασία της δημόσιας περιουσίας. Κι επειδή πίσω από κάθε πυρκαγιά κρύβεται και κάποια απόπειρα αλλαγής χρήσης, η κρατικοποίηση όχι μόνο θα αποτρέψει τέτοιες συμπεριφορές, αλλά και θα συμβάλει στην καλύτερη διαχείριση. Ως βασικό εργαλείο για την επίτευξη αυτού του στόχου πρέπει να χρησιμοποιηθεί το τεκμήριο κυριότητας του Δημοσίου.

Την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης με ταυτόχρονη απαγόρευση οποιασδήποτε οικιστικής επέκτασης πριν την ολοκλήρωση της σύνταξης των δασικών χαρτών. Όλο το λεκανοπέδιο κινδυνεύει να μεταβληθεί σε μια απέραντη τσιμεντούπολη. Είναι κρίμα που όλες οι κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης όχι μόνο δεν περιόρισαν την εκτός σχεδίου δόμηση, αλλά και τη διέυρναν τόσο σε βάρος της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας όσο και σε βάρος των δασών, φτάνοντας μέχρι και του σημείου να νομιμοποιούν αλλαγές χρήσης καταπατητών δασικής γης.

Την ουσιαστική συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Αυτοδιοίκηση πρέπει να πρωταγωνιστήσει όχι μόνο στην προστασία, αλλά και στην υπεράσπιση του δημόσιου χαρακτήρα αυτών των δασών, αφού γνωρίζει πολύ καλά τις πιέσεις που δέχονται για αλλαγή χρήσης. Επί πλέον, είναι αυτή που μπορεί να ενισχύσει και να συμβάλει στην οργανωμένη εθελοντική δασοπροστασία.

Πολλοί θα αναρωτηθούν: και τι θα γίνει με τις ανάγκες περιπάτου των κατοίκων της Αθήνας; Πώς θα καλυφθούν, όταν όλο το πολεοδομικό συγκρότημα έχει ποσοστό πρασίνου μόλις 2,55%;

Η απάντηση είναι απλή: μπορούν και πρέπει να καλυφθούν μέσα από την εξασφάλιση εντός της πόλης εκτάσεων για επέκταση των δασικών χώρων. Γι' αυτό χρειάζονται σήμερα 3-4 οικολογικές βόμβες που θα απελευθερώσουν εκτάσεις ανάλογες, σαν αυτές του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού, για να δημιουργηθούν αντίστοιχα δασικά οικοσυστήματα που με τη βιοποικιλότητά τους θα συμβάλλουν στην ανατροπή της σημερινής κατάστασης.

Κι επειδή ξέρουμε τι πρεσβεύουν οι ασκούντες εξουσία σήμερα, αλλά και χθες, στη χώρα μας, οφείλουμε να διεκδικήσουμε όλα τα παραπάνω με την κινηματική μας λειτουργία.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ», 22 Φεβρουαρίου 2009, σ. 13.